

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL O. F. IR AB DNB BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2017 m. gegužės 31 d. d. Nr. 242-225

Vilnius

Lietuvos bankas gavo Šiaulių apygardos prokuratūros pagal kompetenciją persiustą O. F. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir AB DNB banko (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2007 m. gegužės 14 d. pareiškėja, R. T. ir bankas sudarė kreditavimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – sutartis). Sutartyje numatyta pareiškėjos ir R. T. solidari atsakomybė už įsipareigojimų vykdymą, bankas įsipareigojo suteikti 25 000 Lt vartojimo kreditą ir nustatyta, kad galutinis kredito grąžinimo terminas yra 2012 m. balandžio 30 d.

2009 m. rugpjūčio 25 d. sutarties šalys susitarė dėl sutarties sąlygų pakeitimo (toliau – 2009 m. sutarties pakeitimas). 2009 m. sutarties pakeitime konstatuota, kad jo pasirašymo dieną pareiškėja bankui yra negrąžinusi 15 874,27 Lt kredito, galutinis kredito grąžinimo terminas pratęstas iki 2012 m. liepos 26 d., sutarta dėl kitų pakeitimų.

2010 m. liepos 30 d. sudarytas susitarimas dėl sutarties pakeitimo (toliau – 2010 m. sutarties pakeitimas), kuriame konstatuota, kad jo pasirašymo dieną pareiškėja bankui yra negrąžinusi 15 109,71 Lt kredito, galutinis kredito grąžinimo terminas pratęstas iki 2013 m. birželio 26 d., sutarta dėl kitų pakeitimų ir sutarties bendrosios dalies nuostatų išdėstymo nauja redakcija.

2011 m. balandžio 18 d. sudarytas dar vienas susitarimas dėl sutarties pakeitimo (toliau – 2011 m. sutarties pakeitimas), kuriame konstatuota, kad jo pasirašymo dieną pareiškėja bankui yra negrąžinusi 14 759,71 Lt kredito, galutinis kredito grąžinimo terminas pratęstas iki 2014 m. balandžio 28 d., sutarta dėl kitų sutarties sąlygų pakeitimo.

Kreipimesi dėl su banku kilusio ginčo nagrinėjimo pareiškėja nurodė, kad 2017 m. sausio 25 d. iš jos banke esančios banko sąskaitos Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – banko sąskaita) už įsiskolinimą pagal sutartį buvo nurašyta 186,74 Eur. Pareiškėja teigia kas mėnesį mokėjusi po 60 Eur, šiuo metu esanti bedarbė, viena auginanti vaikus. Pasak pareiškėjos, banko nurašytos lėšos yra jai skirta nedarbo išmoka ir Vaikų išlaikymo fondo administracijos vaikui išlaikyti skirti pinigai. Pareiškėja mano, kad šios lėšos neturėjo būti nurašytos skolai už sutartį padengti. Pareiškėja taip pat nurodė, kad 2013 m. gegužės 22 d. *Lindorff Oy*, veikianti per Lietuvos filialą, (toliau – bendrovė) buvo pateikusi „pareikalavimo laišką“, kuriame buvo nurodyta, kad pareiškėja bankui pagal sutartį skolinga 2 851,08 Eur, todėl pareiškėjai yra neaišku, kaip skola išaugo iki 5 514,58 Eur. Pareiškėja mano, kad iš jos negali būti reikalaujamos skolos išieškojimo išlaidos. Pareiškėja teigia nesutinkanti su bendrovės nurodytu jos skolos bankui dydžiu ir prašo, kad bankas arba bendrovė pateiktų duomenis apie pareiškėjos atliktus mokėjimus.

Bankas su pareiškėjos reikalavimais nesutinka ir prašo juos atmesti. Bankas nurodė, kad pareiškėjos prašymu galutinis kredito grąžinimo terminas buvo pratęstas tris kartus, tačiau pareiškėja tinkamai įsipareigojimų nevykdė, todėl bankas skolos administravimą perdavė bendrovei ir 2013 m. liepos 26 d. nutraukė sutartį. Bankas pažymėjo, kad iki šiol nėra pradėjęs

teisminio skolos išieškojimo proceso. Lėšos iš pareiškėjos banko sąskaitos yra nurašomos sutarties bendrosios dalies 16 punkto pagrindu (2010 m. sutarties pakeitimo redakcija). Nei sutartyje, nei teisės aktuose nėra nuostatų, ribojančių banko teisę nurašyti lėšas iš pareiškėjos sąskaitos, nesvarbu, kokia sąskaitoje esančių lėšų paskirtis. Bankas pažymi, kad neturi galimybių nuolat sekti, kokias lėšas pareiškėja gauna į sąskaitą. Pareiškėja nėra kreipusis į banką ir nėra nurodžiusi teisinio pagrindo, kodėl lėšos negali būti nurašytos. Bankas teigia, kad atsiliepimo pateikimo dieną pareiškėjos skolą bankui sudarė 4 227,50 Eur negrąžinto kredito ir 1 368,94 Eur palūkanų (iš viso 5 596,44 Eur). Papildomai bendrovė reikalauja sumokėti 57,82 Eur išieškojimo išlaidas. Bankas atkreipia dėmesį, kad 2013 m. gegužės 22 d. bendrovės siųstame reikalavime kaip įsiskolinimas buvo nurodyta pradelsta sumokėti suma, o ne visa pagal sutartį likusi mokėti suma. Nuo 2013 m. gegužės 22 d. iki galutinio kredito grąžinimo termino pabaigos 2014 m. balandžio 28 d. pareiškėja pagal sutartį turėjo grąžinti didžiąją kredito dalį, bet to nepadarė, todėl skola padidėjo. Pareiškėjai negrąžinus kredito bankas skaičiuoja palūkanas ir, esant pagrindui, netesybas. Bankas nurodė, kad iš pareiškėjos gautas įmokas paskirsto tokia tvarka: pirmiausia apmokami delspinigiai, toliau – palūkanos, vėliausiai – kreditas. Pareiškėjos sumokėtų įmokų dažnai nepakakdavo visoms mokėtinoms sumoms padengti, todėl negrąžinto kredito suma nemažėjo. Bankas pateikė pareiškėjos atliktų mokėjimų suvestinę, joje matyti, kokios sumos ir kada buvo įskaitytos delspinigiams, palūkanoms ir kreditui apmokėti. Bankas taip pat pažymėjo, kad bendrovė teikė pareiškėjai jos prašytą informaciją, o 2017 m. vasario 24 d. raštu, kurio kopiją pateikė ir Lietuvos bankui, pareiškėjai buvo pateiktas atsakymas su informacija apie visas pareiškėjos nuo 2011 m. spalio 5 d. iki 2017 m. sausio 25 d. atliktas įmokas. Bankas pažymėjo, kad neturi teisinio pagrindo grąžinti pareiškėjai nurašytų lėšų, o pareiškėjos skola bankui auga dėl to, kad pareiškėja nevykdo savo įsipareigojimų.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, iš esmės šalys nesutaria, ar bankas turėjo teisę 2017 m. sausio 25 d. iš pareiškėjos banko sąskaitos nurašyti 186,74 Eur, ar pagrįstai išaugo pareiškėjos skola ir ar iš pareiškėjos gali būti reikalaujamos skolos išieškojimo išlaidos.

Dėl lėšų nurašymo iš banko sąskaitos pagrįstumo

Pareiškėja teigia, kad 2017 m. sausio 25 d. banko atlikta lėšų nurašymo operacija yra nepagrįsta, nes bankas negalėjo nurašyti jai skirtos nedarbo išmokos ir Vaikų išlaikymo fondo administracijos skirtų pinigų vaikui išlaikyti. Bankas su pareiškėjos teiginiais nesutinka motyvuodamas tuo, kad nėra taikomi ribojimai minėtoms lėšoms nurašyti, pareiškėja yra davusi sutikimą nurašyti lėšas ir bankas neturi pagrindo jų grąžinti.

Pažymėtina, kad sutarties specialiosios dalies 10 punkte yra nurodyta, kad pareiškėja sutinka, kad visas pagal sutartį pareiškėjos bankui grąžintinas ir mokėtinas pinigų sumas (kreditą, palūkanas, netesybas ir pan.) bankas nurašytų iš banko sąskaitos. Sutarties bendrosios dalies 16 punkte (2010 m. sutarties pakeitimo redakcija) nurodyta: „Kredito gavėjas neatšaukiamai sutinka, jog visas pagal Sutartį Kredito gavėjo Bankui mokėtinas pinigų sumas (kreditą, palūkanas, netesybas ir pan.), išskyrus Sutarties sudarymo mokesį, Bankas suėjus šių pinigų sumų mokėjimo terminui nurašytų nuo Sąskaitos <...> Kredito gavėjas neatšaukiamai sutinka, jog Bankas atliktų šiame punkte aptartą nurašymą <...>“ Tai reiškia, kad šalys yra sutarusios, kad suėjus mokėjimo terminui bankas turi teisę nurašyti mokėtinas lėšas iš pareiškėjos banko sąskaitos. Pažymėtina, kad

analogiška bendrosios dalies nuostata sutartyje buvo įtvirtinta nuo pat pirminės – 2007 m. sudarytos sutarties redakcijos. Be to, pareiškėja yra pasirašiusi 2010 m. sutarties pakeitimą, taip pat pasirašiusi ir sutarties lape, kuriame nurodytas bendrųjų sąlygų 16 punktą. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes darytina išvada, kad pareiškėja yra davusi sutikimą bankui iš banko sąskaitos nurašyti lėšas pagal sutartį ir tokio sutikimo turinys pareiškėjai turi būti žinomas.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos bankui nėra pateikta duomenų, kad šalys būtų sutarusios riboti banko teisę nurašyti iš pareiškėjos banko sąskaitos lėšas, atsižvelgiant į sąskaitoje esančių lėšų kiekį, paskirtį ar kitas sąlygas. Pažymėtina, kad bankas lėšas nurašė tarp šalių sudaryto susitarimo pagrindu. Teismo proceso dėl skolos išieškojimo nebuvo (bankas nėra kreipęsis į teismą dėl skolos priteisimo), skola taip pat nėra antstolių išieškoma priverstine tvarka, todėl ginčo atveju nėra taikomi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nustatyti išieškojimo iš fizinio asmens turto apribojimai. Svarbu pažymėti, kad teisės aktuose nėra nustatytų ribojimų, iš kokių lėšų pareiškėja gali vykdyti savo sutartines prievoles. Esant šalių susitarimui, kuriuo bankui suteikiama teisė nurašyti lėšas iš banko sąskaitos, teisės aktai banko neįpareigoja tikrinti banko sąskaitoje esančių lėšų paskirties. Teisės aktuose taip pat nėra nustatytų ribojimų, kad, nepaisant šalių susitarimo dėl lėšų nurašymo, bankas negalėtų nurašyti tam tikros paskirties lėšų.

Atsižvelgiant į tai, kad bankas iš pareiškėjos banko sąskaitos nurašė lėšas, kurių mokėjimo terminas pagal sutartį jau yra suėjęs (pareiškėja kreditą bankui turėjo grąžinti 2013 m. liepos 26 d., kai buvo nutraukta sutartis), darytina išvada, kad bankas turėjo teisę atlikti pareiškėjos ginčijamą mokėjimo operaciją ir neturi prievolės pareiškėjai grąžinti nurašytų lėšų.

Papildomai pažymėtina, kad civilinių teisinių santykių subjektai, įgyvendindami savo teises bei atlikdami pareigas, privalo veikti pagal teisingumo, protingumo ir sąžiningumo reikalavimus (CK 1.5 straipsnio 1 dalis). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo 4 straipsnio 5 dalimi, fondo išmokos už kiekvieną praėjusį mėnesį pervedamos į vaiko, kuriam išlaikyti jos skiriamos, ar pareiškėjo sąskaitą banke. Taigi, darytina išvada, kad pareiškėja turėjo teisę pasirinkti, į kokią sąskaitą bus pervedami vaikui išlaikyti skirti pinigai. Kaip minėta, pareiškėja žinojo, kad yra skolinga bankui, ir turėjo žinoti, kad yra davusi bankui sutikimą nurašyti lėšas iš banko sąskaitos. Tačiau pareiškėja vis tiek pasirinko, kad vaikui išlaikyti skirtos lėšos būtų pervestos į banke esančią pareiškėjos banko sąskaitą, o ne į vaiko vardu atidarytą banko sąskaitą – tai užtikrintų vaiko turto atskyrimo principo įgyvendinimą.

Dėl pareiškėjos skolos pagal sutartį

Pareiškėja iš esmės neginčija, kad bankui yra skolinga pagal sutartį, tačiau nesutinka su banko reikalaujamos skolos dydžiu. Jai yra nesuprantama, kaip nuo 2013 m. gegužės 22 d. iki 2017 m. sausio 25 d. skola galėjo padidėti nuo 2 851,08 Eur iki 5 514,58 Eur. Bankas nurodė, kad skola susidarė dėl to, kad pareiškėja nevykdė sutartinių prievolių.

Kaip matyti iš ginčo byloje pateiktų dokumentų, paskutinį kartą dėl sutarties vykdymo sąlygų šalys susitarė 2011 m. sutarties pakeitimu. Jame konstatuota, kad susitarimo dieną pareiškėja bankui yra negrąžinusi 14 759,71 Lt kredito, ir sutarta dėl įmokų mokėjimo grafiko. Bankas nurodo, kad ir trečią kartą pareiškėjos prašymu pakeitus sutarties vykdymo sąlygas pareiškėja sutartinių prievolių tinkamai nevykdė, todėl bankas 2013 m. liepos 26 d. sutartį nutraukė.

Vadovaujantis CK 6.221 straipsnio 3 dalimi, sutarties nutraukimas neturi įtakos ginčų nagrinėjimo tvarką nustatančių sutarties sąlygų ir kitų sutarties sąlygų galiojimui, jeigu šios sąlygos pagal savo esmę lieka galioti ir po sutarties nutraukimo. Sutarties bendrosios dalies 30 punkte (2010 m. sutarties pakeitimo redakcija) nurodyta, kad „Sutarties nutraukimas nestabdo delspinigių, kitų Sutartyje numatytų mokėjimų skaičiavimo ir nepanaikina Kredito gavėjo prievolės grąžinti kreditą, mokėti palūkanas, delspinigius, kitus Sutartyje numatytus mokėjimus bei vykdyti kitas Sutarties sąlygas.“ Pagal CK 6.189 straipsnio 1 dalies nuostatas, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Tai reiškia, kad, net ir bankui nutraukus sutartį, pareiškėjai išlieka prievolė grąžinti kreditą, mokėti palūkanas už naudojimąsi kreditu ir netesybas.

Pareiškėjos minimas 2013 m. gegužės 22 d. bendrovės, bankui teikiančios pradelstų mokėjimų administravimo paslaugą, pranešimas apie skolą buvo pateiktas dar nesuėjęs galutiniam

kredito grąžinimo terminui (2014 m. balandžio 28 d.). Todėl sutiktina su banko argumentais, kad 2013 m. gegužės 22 d. pranešime nurodytas įsiskolinimas yra tuo metu pradelstų mokėjimų suma, o ne visa pareiškėjos mokėtina suma pagal sutartį. Taigi, pareiškėjos skola, palyginti su buvusia 2013 m. gegužės 22 d., padidėjo dėl to, kad padidėjo pradelstų sumokėti įmokų suma.

Sutarties bendrosios dalies 14 punkte (2010 m. sutarties pakeitimo redakcija) nurodyta, kad „Už kiekvieną mėnesį Kredito gavėjas privalo mokėti Bankui Sutarties specialiojoje dalyje nustatytas palūkanas nuo faktiškai paimtos ir dar negrąžintos kredito sumos. Palūkanos skaičiuojamos nuo kredito suteikimo dienos iki viso kredito sugrąžinimo Bankui dienos.“ Pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) 6.54 straipsniu, įmokos pirmiausia skiriamos palūkanoms ir netesyboms mokėti, o pagrindinei prievolei įvykdyti – kreditui grąžinti, įmokos skiriamos paskiausiai. Todėl, bankui nutraukus sutartį ir pareiškėjai negrąžinus kredito, bankas pareiškėjos įmokas pagrįstai pirmiausia skirdavo palūkanoms ir delspinigiams dengti, o ne kreditui grąžinti.

Kaip paaiškino bendrovė 2017 m. vasario 22 d. pareiškėjai pateiktame atsakyme, nuo 2011 m. spalio 5 d. iki 2017 m. sausio 25 d. pagal sutartį pareiškėja iš viso buvo sumokėjusi 3 233,41 Eur, iš jų grąžinta 88,82 Eur kredito, sumokėta 40,95 Eur delspinigių ir 3 103,64 Eur palūkanų. Iš banko pateiktos pareiškėjos įmokų detalizacijos matyti, kad įprastai pareiškėjos atliktų įmokų pakakdavo tik palūkanoms sumokėti, todėl negrąžinto kredito suma iš esmės nesikeitė ir nuo negrąžinto kredito sumos kaskart yra skaičiuojamos palūkanos.

Kaip minėta, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi principo, reiškiančio, kad vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Pareiškėja teigė nesutinkanti su banko nurodomos skolos dydžiu ir pageidavo, kad bankas pateiktų jai informaciją apie atliktus mokėjimus. Bankas informavo, kad pareiškėjos prašytą informaciją 2017 m. vasario 22 d. raštu pareiškėjai yra pateikusi bendrovė. Pažymėtina, kad pareiškėja jokių prieštaravimų ar papildomų paaiškinimų dėl bendrovės atsakyme nurodytos informacijos nepateikė. Pareiškėja Lietuvos bankui taip pat nėra pateikusi paaiškinimų ar įrodymų, patvirtinančių, kad pareiškėjos skola bankui yra mažesnė, nei nurodo bendrovė.

Atsižvelgiant į tai, manytina, kad, pareiškėjai negrąžinus kredito, bankas turi teisę skaičiuoti sutartyje nurodytas mokėjimo palūkanas. Bankas taip pat turi teisę pirmiausia gautas įmokas įskaityti palūkanoms sumokėti ir tik sumokėjus priskaičiuotas palūkanas – kreditui grąžinti. Kadangi pareiškėja nepateikė jokių argumentų, paneigiančių banko teiginius apie pareiškėjos atliktas įmokas, taip pat neginčijo įmokų įskaitymo tvarkos, Lietuvos bankas neturi pagrindo paneigti banko nurodyto pareiškėjos skolos dydžio.

Dėl išieškojimo išlaidų

Pareiškėja kelia klausimą, ar bendrovė, bankui teikdama pradelstų mokėjimų administravimo paslaugą, turi teisę iš pareiškėjos reikalauti sumokėti ne tik skolą bankui, bet ir skolos išieškojimo išlaidas.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymas, kuriame yra nustatyti pradelstų mokėjimų atveju taikytinų netesybų dydžio ribojimai, buvo priimtas 2010 m. gruodžio 23 d. ir įsigaliojo 2011 m. balandžio 1 d. Minėto įstatymo 49 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad jo nuostatos netaikomos vartojimo kredito sutartims, sudarytoms iki šio įstatymo įsigaliojimo, išskyrus įstatyme numatytas išimtis. Atsižvelgiant į tai, kad šalys sutartį, dėl kurios vykdymo kilo ginčas, sudarė 2007 m. gegužės 14 d., darytina išvada, kad ginčo atveju Vartojimo kredito įstatymo nuostatos nėra taikytinos.

CK 6.57 straipsnyje nurodyta, kad su prievolės įvykdymu susijusias išlaidas turi apmokėti skolininkas, jeigu įstatymai ar sutartis nenumato ko kita. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad bankas arba jo vardu veikianti bendrovė turi teisę reikalauti, kad su prievolės įvykdymu – palūkanų sumokėjimu ir kredito grąžinimu, susijusias išlaidas apmokėtų pareiškėja.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d.

nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos O. F. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius